

Бразилії. Духовенство відіграло ключову роль у виробленні соціальних та культурних стандартів, що допомагало українцям у Бразилії знайти своє місце у новому світі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Борба за церков. (Допись з Бразилії). *Руслан*. Ч. 157. 14 (27) липня 1900. С. 2.
2. Вісти з Бразилії. *Руслан*. Ч. 107. 12 (25) мая 1900. С. 1–2.
3. Допись. Дещо про Русинів в Бразилії. *Руслан*. Ч. 114 21 мая (2 червня) 1897. С. 1–2
4. З бразилійского пекла. *Руслан*. Ч. 14. 19 (31 січня) 1899. С. 1.
5. З Бразилії. *Руслан*. Ч. 156. 13(26) липня 1900. С. 2
6. Справа рускої церкви в Бразилії 1898. Ч. 89. 23 цвітня (5 мая) 1898. С. 1–2.
7. Стрілко А.А. З історії діяльності церковників серед українських іммігрантів у Латинській Америці наприкінці ХІХ – на початку ХХ ст. *Український історичний журнал*. 1973. № 7. С. 105–110.

Ярослав ЮВСЕЧКО

*Кандидат філософських наук, доцент,
Хмельницький національний університет,
Хмельницький, Україна
yuvix@ukr.net*

ТРАДИЦІЙНА Й НОВІТНЯ РЕЛІГІЙНІСТЬ: ЦІННІСНІ АСПЕКТИ СПІВІСНУВАННЯ

Численні течії та напрями новітніх релігій, які протистоять ортодоксальній церкві, – явище на сьогодні не нове, і, навіть, вже звичне. Неорелігії внесли не організаційні, а якісні зміни у релігійне життя й свідомість суспільства. Їх поширення – результат глибинних процесів у соціумі, передусім наслідок кризи традиційних релігій. Модерні досягнення людства висунули масу проблем, насамперед соціальних, перед якими «традиційна» Церква зі своїми консервативними уявленнями виявилась просто безсилою.

Хоча неорелігійні громади в Україні становлять лише близько 4 % загальної релігійної мережі, вони вже стали досить помітним і важливим явищем у духовному житті суспільства, адже немало людей все частіше шукають істину, сенс життя, шляхи спасіння не стільки у традиційних, скільки у новітніх релігіях. Проблема неорелігійних течій в Україні вже тривалий час не втрачає своєї актуальності, оскільки зацікавленість нашого суспільства у ній – надзвичайно велика, а складність і неоднозначність процесів, які відбуваються у релігійному житті країни, з року в рік не стають меншими. Зокрема з позицій їхнього співіснування з традиційними

релігіями та проблем, що виникають на цьому ґрунті, оскільки нові релігійні течії (НРТ) передусім постають як виклик традиційним віруванням [2].

Новітні рухи відгукуються на щоденні потреби особи: задовольняють її бажання пізнати західний світ, іноді навіть оволодіти фахом чи вивчити іноземну мову, тощо. А в умовах, коли «традиційні» церкви не проводять активної місіонерської роботи, будь-яка спроба, ознайомити із новим вченням часто має позитивний ефект, або ж, принаймні, викликає цікавість до певної релігійної місії чи проповідника, діяльність яких іноді ще й підкріплена благодійництвом. Отже, дієва допомога не лише духовно, а й матеріально нужденним також сприяє утвердженню в Україні альтернативних релігій.

До того ж, багато людей прагнуть спасіння душі саме зараз і саме тут, а не в потойбічному світі. А це їм можуть запропонувати лише неорухи. Крім того, якщо традиційні релігії всіляко оберігають свою унікальність, то неорелігії спираються на єдиний містичний досвід у злитті з Абсолютом і є відкритими для нових ідей. Вони роблять ставку на те єдине, що об'єднує всі релігії – визнання існування зв'язку людини з надприродним [1].

Самі представники українських православних та католицьких церков неодноразово визнавали, що успішне проникнення на простори України нових релігійних течій є наслідком формалізму й байдужості їхнього духовенства, втрати церквою місіонерського ентузіазму, недостойних вчинків священно- і церковнослужителів, міжцерковних конфліктів тощо.

Через це, релігійний пошук досить часто приводить людину не до Церкви, а до нової деномінації. Проте, аналізуючи причини цього явища, ортодоксальні богослови не бажають помічати дійсних причин такої ситуації, а звинувачують у цьому віруючих, які, на їхню думку, просто не можуть правильно оцінити пропоновані їм окультні вчення і повністю поглинають будь-яку містичну отруту, що пропонується їм певними силами.

Подібні оцінки і висновки щодо діяльності новітніх релігій в Україні не поодинокі. До того ж, здебільшого вони ґрунтуються не на наукових дослідженнях феномену неорелігій, а мають суттєво упереджений характер. Звідси випливають і рішучі заклики з боку традиційних церков не лише до обмеження, а й до повної заборони діяльності нових релігійних течій, які час від часу лунають.

Та скоріш за все, таке обурення з боку представників традиційної релігійності щодо існування новітніх релігій зумовлене, передусім,

значним посиленням конкуренції на міжконфесійному просторі України, до якого вони виявилися просто не готовими. Тобто, це можна назвати звичайним побоюванням за власне «місце під сонцем».

До того ж, варто зауважити, що переважна більшість прихильників сучасних неорухів у минулому не були пов'язані з традиційними конфесіями та здебільшого стояли на позиціях індиферентного ставлення до релігії, а отже не є «перебіжчиками» з табору ортодоксів у табір неофітів. Та всеодно традиційними церквами всі неорелігійні течії бездумно зараховуються в розряд «тоталітарних», «деструктивних» сект, які порушують громадський порядок, шкодять здоров'ю людей, призводять до психічних розладів тощо. Як наслідок, у масовій свідомості панує не дуже гарна думка щодо неорелігійного феномену, яка, до того ж, «підігривається» матеріалами ЗМІ про «зомбування», «промивання мізків» тощо членів неорелігійних громад [3].

Упередженість та нетерпимість з боку ортодоксальних релігій нерідко знаходять підтримку і у владних структурах, оскільки деякі посадові особи вважають духовним інтегратором українського суспільства лише усталені релігії. Державні органи, які стають на шлях втручання у діяльність НРТ, порушують і законодавство, і демократичні принципи.

Такий спротив поширенню новітніх релігій з боку державних органів, церковних та громадських структур, певною мірою, можна зрозуміти. Українське суспільство має підстави бути невдоволеним діяльністю тих релігійних течій, які у силовій формі нав'язують те чи інше вчення, вважають деякі свої цінності вищими за традиційні українські. Але і у НРТ до нашого суспільства багато претензій, зокрема через втручання у їхню діяльність, про яке вже зазначалось, та створення неорухам негативного іміджу серед населення. Та все ж, факт появи й існування такого явища, як нові релігійні рухи, і те, що неорелігійні спільноти знаходять своїх прихильників і симпатиків, свідчить про специфічні функції, котрі вони покликані виконувати у нашому суспільстві. Саме суспільство завжди породжує форми, яких потребує.

Не зважаючи на нетерпиме ставлення до себе, майже 85% членів неорелігійних громад заявляють про свою лояльність до влади та толерантне ставлення до послідовників інших віровчень. Тож і нам слід зрозуміти, перш ніж робити висновки, чому людина пов'язана з певною вірою чи не пов'язана з нею. Адже нові релігійні рухи досить різні, як і їхні учасники. Найкращий спосіб контролю – максимально повна й об'єктивна інформація, яку абсолютна більшість неорухів готові надавати про себе, якщо це тільки не використовуватиметься проти них.

Тому, задля реального утвердження принципу релігійної толерантності в нашому суспільстві, не варто доводити справу до конфронтації між прибічниками традиційних та нетрадиційних віросповідань. І хочеться сподіватись, що усі суперечності будуть подолані, і не так шляхом заборон та протистояння, як через діалог та спільну працю над розв'язанням міжрелігійних проблем в Україні. Толерантні відносини та діалог повинні стати засобами для досягнення порозуміння.

ЛІТЕРАТУРА

1. Дудар Н.П. Релігійність в українському соціумі: детермінанти і характеристика сучасного стану. Київ, 2002.
2. Нові релігії України. *Історія релігії в Україні*. Т.8. Київ, 2010.
3. Филипович Л.О. Міжрелігійний діалог. Державно-церковні відносини в Україні у контексті сучасного європейського досвіду. Київ: VIP, 2014.
4. Релігія і Церква в українському суспільстві: 2000-2022 рр. (соціологічне дослідження). [Електронний ресурс]. URL: https://razumkov.org.ua/images/2023/02/13/2022_Religiya_SITE.pdf

Ярослав СЕКО

*Кандидат історичних наук, доцент,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка,
Тернопіль, Україна
sekoyar@tnpu.edu.ua*

МІФ І ФОРМУВАННЯ СУСПІЛЬНИХ ЦІННОСТЕЙ: НА ПРИКЛАДІ МІФУ ПРО ЗАСНУВАННЯ РИМУ

Сучасний менеджмент у основу своїх рекомендацій ставить постановку правильних запитань. На думку Саймона Сінека, будь-хто, починаючи від окремих інвесторів і аж до великих компаній працюють у вимірі трьох питань: **ЩО? ЯК? ЧОМУ?** Їх успіх / невдача залежать від порядку роботи з цими питаннями. Більшість компаній відповідає на питання **ЩО?** і **ЯК?**, і досягають успіху. Однак, ті, хто починає з питання **ЧОМУ?** – змінюють світ. На основі цього спостереження, Сінек запропонував «золоте коло» – модель із трьох вписаних одне в одного кіл, осердям якої є питання **ЧОМУ?** Саме воно, на його думку, розкриває «мету, ідею або віру» [1, с. 43].

ЧОМУ? – це основне аксіологічне питання. І на суспільному рівні на нього відповідає міф. Не вдаючись до розгляду цього складного феномену, підкреслю деякі його особливості. Найперше маємо справу з певним